

**PROJEKAT MULTIFUNKCIONALNOG OBJEKTA NA MIKONOSU
PROJECT OF A MULTIFUNCTIONAL STRUCTURE IN MYKONOS**Ana Dragutinović, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast – ARHITEKTURA**

Kratak sadržaj – *Izgrađeno okruženje treba da odražava kulturne potrebe pojedinaca, gde je važno imati prostore u kojima oni imaju slobodu da oblikuju svoj izabrani identitet, a kao predstavnik jednog takvog prostora upravo je noćni klub. Kako koncept hibridnog objekta sve češće predstavlja odgovor na mnoge izazove sadašnjice, formiranje objekata mešovite namene a zabavnog programa, može predstavljati veoma uspešno rešenje, gde bi u ovom slučaju program staklenika i kluba činio jedinstven spoj različitosti i gde bi mnoge dileme budućnosti bile rešene.*

Ključne reči: *Hibridni objekat, staklenik, noćni klub, Mikonos*

Abstract – *The built environment should reflect the cultural needs of individuals, where it is important to have spaces that allow them the freedom to express and shape their chosen identities, and the nightclub is precisely a representative of such space. As the concept of mixed-use development increasingly represents an answer to many challenges of the present, forming a hybrid structure of a greenhouse and a club would make a unique combination of diversity, and where many future dilemmas would be solved.*

Keywords: *Hybrid structure, greenhouse, night club, Mykonos*

1. UVOD**1.1 Predmet istraživanja**

Budućnost ne postoji u sadašnjosti, ali anticipacija postoji. Predviđa se da će tehnologija, koja je pogodila svet brzim ali neujednačenim napretkom, promeniti način rada ali i suštinu toga šta znači biti čovek. Razvoj mešovite namene će se usavršiti, što će dovesti do stvaranja živahnijih i održivijih urbanih prostora koji integrišu različite funkcije ali i elemente prirode, promovišući koncept biofilnog dizajna.

Jedna stvar koja se sa sigurnošću može znati o budućnosti: kada je klima u pitanju, sutra će biti gore nego danas [1]. U odnosu na navedeno, kao predmet istraživanja rada nameće se objekat mešovite namene, koji bi na optimalan način zadovoljio potrebe savremenog čoveka u kontekstu u kom se danas nalazi ali i ublažio i poboljšao prostorne uslove kako za ljude, tako i za druge vrste u budućnosti.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio dr Dejan Ecet.

1.2 Cilj istraživanja

Cilj istraživanja rada predstavlja fokus na budućnost arhitekture i arhitektonske prakse kao takve i uočavanje faktora koji utiču pozitivno ili negativno na sam process projektovanja i njihove eliminacije ili implementiranja u isti. Sam pristup dizajnu ne bi trebalo da prati jedinstvene standardizovane puteve, već bi uvek trebalo da bude povezan sa specifičnošću konteksta i zahteva, u ovom slučaju sa programom noćnog kluba na Mikonosu, stvarajući kompleksnu sinergiju arhitektonskog, strukturalnog i energetski efikasnog dizajna.

Stoga, odabrani kontekst, grčko ostrvo Mikonos, sa svojom dugoročnom tradicijom, beskompromisno utiče na krajnji ishod ovog istraživanja čije jezgro jeste u budućnosti.

2. VIZIJA BUDUĆNOSTI**2.1 Flora**

Nasleđe biljnog sveta naše planeta predstavlja jedinstvenu dragocenost koja zahteva našu pažnju i zaštitu. Dok se suočavamo sa sve većim izazovima klimatskih promena i gubitka biodiverziteta, budućnost flore postaje ključno pitanje za opstanak našeg ekosistema. U narednih 25 godina očekuje se da će nova oblast sintetičke biologije imati značajan uticaj, što će primarno biti pokrenuto klimatskim promenama i sve većom potrebom za održivim rešenjima u svim područjima. Rastući izazovi koje nameću klimatske promene verovatno će zahtevati široku primenu tehnika genetskog inženjeringa pri uzgoju useva [2].

Staklenici kao arhitektonske strukture, omogućavaju proizvodnju useva bez obzira na sezonske promene, nezavisno od spoljnih vremenskih uslova. Zbog kontrolisane klime, biljke imaju optimalne uslove za rast tokom cele godine, najčešće se oslanjajući na biofilni dizajn kao inovativan pristup arhitekturi i urbanom planiranju, koji naglašava integraciju prirodnih elemenata i procesa u izgrađeno okruženje, podstičući duboku povezanost između ljudi i prirode.

2.2 Mobilnost

Rane faze urbanog ekonomskog rasta dovele su do brzog povećanja posedovanja i upotrebe automobila, što je prouzrokovalo rezultirajuću politiku koja se fokusirala na ispunjavanje neizbežnog rasta saobraćaja motornih vozila, kako bi se izbeglo da se grad „zaustavi“ [3].

Usvajanje obnovljivih izvora energije i sve veći fokus na električnim i hibridnim vozilima u automobilskoj industriji predstavlja ključan korak u smanjenju negativnih ekoloških uticaja ove grane industrije.

Rast usluga deljenja mobilnosti, poput deljenja vožnje, deljenja automobila i deljenja bicikala, dobija na važnosti, posebno u urbanim područjima. Ove usluge doprinose smanjenju gužve u saobraćaju, smanjenju emisije ugljenika i pružanju fleksibilnijih opcija transporta samim potrošačima.

Uzimajući u obzir ove faktore, postavlja se teorija budućnosti transporta, kako će ljudi tokom pet posto svog života kada im je potreban automobil, isti pozvati u svoj dom ili kancelariju. Kada završe, vozilo će otići do sledeće osobe i nastaviti sa cirkulacijom, zaustavljajući se samo radi punjenja. Pored toga, razvoj alternativnih transportnih opcija, kao što su brze železnice i hiperveze, omogućava brzo i efikasno putovanje između gradova, smanjujući potrebu za ličnim vozilima na duge relacije. Ako se ovo desi, do trećine nekretnina u gradovima moglo bi biti prenamenjeno. Tradicionalan koncept parking mesta takođe može proći kroz značajne promene ili čak postati nepotreban u nekim scenarijima.

2.3 Hibridni objekti

Hibridni objekti, kao arhitektonska tipologija, su nastali krajem 19. veka kada je sve naseljeniji grad počeo da prihvata neizbežnost preklapanja funkcija. U metropolama su se ove mešovite strukture pojavile uglavnom vođene centralnom lokacijom.

Hibrid zahteva da svaki deo programa izgubi svoju originalnost. Ako održava javni program, ono što je kolektivno moraće da raspusti svoj karakter i da se prilagodi tome da bude još jedan jednostavan sekundarni akter na dnevnoj sceni grada.

Idealni hibrid se bazira na susretu privatne i javne sfere. Intimnost privatnog života i društvenost javnog života nalaze se utemeljeni u hibridnoj zgradi. Propustljivost hibrida čini ga pristupačnim iz grada, a privatno korišćenje njegovih usluga produžava mu raspored na 24 sata dnevno. To znači da je aktivnost konstantna i nije kontrolisana privatnim ili javnim ritmovima.

3. STUDIJA SLUČAJA

3.1 Moderni i postmoderni potrošač

Pojava modernog i postmodernog potrošača predstavlja značajan fenomen koji odražava promene u kulturnim vrednostima, tehnološkom napretku i društvenim trendovima.

Pojava konzumerizma imala je veliki uticaj na društvo, posebno na stvaranje identiteta. Kao rezultat toga, pojavila se nova marketinška strategija koja je podstakla razvoj identiteta kao kupovne i zamenljive robe [4]. Umesto da iskusimo, postignemo ili naučimo ko mislimo da jesmo ili ko želimo da budemo, građani su češće kupovali i konzumirali svoje identitete. Moderni potrošač, karakterističan za industrijsko doba, često se definiše kroz racionalno biranje proizvoda zasnovano na njihovoj funkcionalnosti. Ovaj pristup potrošnje se fokusirao na standardizaciju proizvoda kako bi se zadovoljile široke potrošačke potrebe. S druge strane, postmoderni potrošač se razlikuje po svojoj tendenciji da traži individualizam, raznolikost i iskustvo u potrošnji. Oni često ističu važnost iskustva iznad same funkcionalnosti proizvoda.

Danas, društvo traži načine da definišu svoje izabrane identitete kroz samoizražavanje, što je sastavni deo nečijeg osećaja identiteta. Pod pretpostavkom da izgrađeno okruženje treba da odražava razne potrebe pojedinaca, važno je imati prostore u kojima pojedinci imaju slobodu da se slobodno izraze i oblikuju svoj izabrani identitet.

3.2 Identitet noćnog kluba

Kroz muziku, arhitekturu, socijalnu dinamiku i estetiku, ovi prostori postaju platforme za subkulturu, eksperimentisanje i individualnu ekspresiju, obogaćujući identitetske pejzaže savremenog društva.

Noćni klubovi nude izvanredno iskustvo koje je oblikovano kroz više čula. Muzika, kao suštinski element, stvara emotivnu vezu između posetilaca i prostora, stvarajući jedinstvenu atmosferu koja podstiče slobodu. Ovo iskustvo muzike ne samo da odražava identitet kluba, već utiče i na individualnu introspekciju i kolektivnu povezanost, stvarajući privremenu zajednicu koja se gradi oko zajedničke ljubavi prema zvuku.

Identitet noćnih klubova, takođe, je oblikovan kroz arhitektonsku strukturu i dizajn prostora. Osvetljenje, raspored prostorija, dekor i ambijent igraju ključnu ulogu u stvaranju atmosfere koja odražava identitet kluba. Industrijski stilovi, futuristički koncepti ili retro estetika mogu doprineti stvaranju unikatnog doživljaja koji privlači raznoliku publiku i podržava različite oblike kreativnosti i samoidentifikacije.

Na kraju, društveni aspekt čini neizostavan deo njihovog identiteta. Ovi prostori omogućavaju izgradnju zajednice, povezivanje ljudi s sličnim interesima i promovisanje inkluzivnosti i tolerancije. Identitet noćnih klubova često se gradi kroz njihovu sposobnost da stvaraju sigurne i podržavajuće okoline, gde se posetioci osećaju slobodno da budu svoji i da se izraze.

3.3 Lokacija

Danas, noćni klubovi i zabavni sadržaj generalno, predstavlja neizostavni deo kulture i turizma u velikim, istorijski značajnim gradovima širom sveta, pružajući platformu za inovacije u muzici, umetnosti i zabavi.

Zabavni sadržaj služi kao katalizator za razvoj lokalne kreativne scene. On promovise kulturnu raznolikost kroz muziku, umetnost i kulinarstvo, stvarajući interaktivnu platformu za dijalog između lokalnih talenata i globalnih trendova. Ovaj kulturni dijalog, svakako, može osnažiti lokalnu zajednicu i podržati razvoj novih umetničkih pokreta. Međutim, sa ovim rastom noćnih klubova na značajnim lokacijama, postaje naglašen izazov održivosti i očuvanja identiteta ovih gradova.

Grčka, zemlja s bogatom istorijom i nasleđem koje datira hiljadama godina unazad, predstavlja jedinstveni amalgam kulture, mitologije i arhitekture. Lokacija arhitektonskih objekata u Grčkoj često nosi duboko ukorenjeno značenje, odražavajući spiritualnost i estetiku dok služi kao svedok vremena. Onog vremena koje je prošlo ili tek nadolazećeg.

3.4 Forma

Arhitektonska forma nije samo fizička manifestacija građevina, već duboko promišljena vizija koja oblikuje način na koji pojedinac doživljava prostor, oblikuje ljudsku percepciju i utiče na emocionalnu reakciju. Ona je jezik koji govori o vremenu, kulturi, i estetskim vrednostima društva u kojem se nalazi. Kroz formu, arhitekta mogu istraživati prostor, svetlost, teksturu i proporcije kako bi stvorili dinamične i inspirativne građevine. Ova igra elemenata omogućava im da stvore harmoniju ili kontrast, te da izraze ideale i vrednosti društva u kom žive.

Kugla i sfera, kao oblici koji se često koriste u arhitekturi, nose sa sobom duboka simbolička značenja koja prevazilaze njihovu prostu fizičku prisutnost. Njihova zaobljena forma simbolizuje savršenstvo, jedinstvo i kontinuitet. Kroz njih se izražava ideja beskonačnosti i harmonije koja karakteriše prirodu i univerzum.

3.5 Zaključak studije slučaja

Kada je analiza lokacije za smeštaj ovakvih programa u pitanju, najčešće govorimo o velikim gradovima koje ovakav vid poslovanja i turizma svrstava u neke od najposećenijih gradova sveta. Primorska lokacija je često ta na koju se i na čiji razvoj se tokom letnjeg perioda stavlja poseban akcenat, prateći sezonsku potrebu posetilaca za ovakvim programom.

Shodno tome, identitet noćnog kluba kao zabavnog programa zavisi od brojnih faktora kao što je lokacija, odnos sa javnošću i tip posetilaca koje privlači, vrsta muzike koja se pušta, a najviše arhitektura i enterijer samog prostora.

Forma jednog objekta zabavnog sadržaja je raznovrsna, bez mnogih ograničenja sa potpunom slobodom vizuelnog izraza vlasnika. Pri čemu je eksterijer objekta nešto definisaniji i zavisi od njegovog konteksta, načina prilagođavanja topografiji terena, broju ljudi koje prostor treba da ugosti i potrebnog sadržaja.

Forma treba da prati funkciju ali i iskustvo posetilaca.

Iskustvo počinje samim ulaskom u objekat i dalje se razvija pod uticajem osvetljenja, muzike i dizajna prostora. Prateći teoriju o ovim objektima kao nekoj vrsti pozorišne scene, posetilac postaje glavni akter, a arhitektura i enterijer, na neki način, direktor ovog pozorišta.

4. NOVOPROJEKTOVANO REŠENJE

4.1 Kontekst

Suočeni sa ekološkim problemima sadašnjice, priobalni gradovi počinju da troše milione da se pripreme za porast nivoa mora i druge posledice klimatskih promena.

Shodno tome, izabrana lokacija je grčko ostrvo Mikonos kao jedinstven mikrokosmos glamura i sjaja. Preciznije, besplatan javni parking na svernoj strani grada Mikonosa koji uživa epitet "haotičan i opasan", gde su vozila parkirana bez i najmanjeg reda i organizacije, a uzimajući u obzir teoriju da će parking mesta u budućnosti u velikoj meri ili u potpunosti biti nepotrebna u svakodnevnom životu.

4.2 Koncept

Projekat predstavlja hibridnu zgradu koja spaja noćni klub i staklenik u jednu prostornu celinu, sintezu dizajna i tehnologije. Arhitektonska namera je bila da se stvori iluzija prostora bez jasnih, definisanih granica, prožeta svetlošću, zelenilom i refleksijama.

Sadržaj noćnog kluba ugošćuje zelenilo koje pokušava da zauzme prostor dok prenosi na njega bogatstvo prirode kao živog sistema. Njihova bliskost pogoduje određenoj simbiozi između dve različite funkcije: unutrašnjost za biljke, a spoljašnjost za ljude. Sfera koja čini glavni program noćnog kluba zajedno sa prstenastom konstrukcijom staklenika biće zajedno integrisani u nagnutu topografiju priobalnog terena.

5. PROGRAMSKA STRUKTURA

5.1 Prostorna organizacija

I unutrašnjost i spoljašnjost objekta, shodno studiji slučaja, crpe inspiraciju iz pozorišnih elemenata.

Stoga, eksterijer je svojom materijalizacijom i odgovorom na topografiju terena ovog dela ostrva, uklopljen u kontekst mesta ali formom, osvetljenjem i gabaritom, odgovara tipologiji pozorišta. Enterijer je podeljen u tri različita iskustva, ulazni deo – staklenik, glavni deo – klupski prostor sa binom i pozadinske prostorije – oprema i prateći sadržaj.

Ulaz bi trebalo da stvori raskošan osećaj dobrodošlice pozivajući se na pozorišno iskustvo. Slično ulaznom holu u pozorištu, ovaj prostor je mesto gde su posetioci otvoreni za javnost, gde mogu da vide i budu viđeni po ulasku. Ovo se postiže samom prirodom staklenika kao forme i programa u prostoru, bogate teksture, osvetljenje, smelim formama i bojama.

Glavni deo treba da se fokusira na binu koja služi da zaokupira pogled i skrene pažnju sa gosta ostavljajući ga da nastavi svoje veče neometano. Tamo gde je prednji deo namenjen da impresionira i predstavlja spektakl u samom sebi, glavni scenski deo bi trebalo da bude mirniji i intimniji, uslužujući privatnijeg gosta.

5.2 Staklenik

Dizajn zakrivljene prstenaste konstrukcije je jednostavan i bazičan, pokušavajući da postigne jedinstvo oblika i funkcije: jedan kontinuirani nagnuti krug na jednoj strani suspendovan u vazduhu, a sa druge strane uronjen u Egejsko more. Ona svojim nagnutim položajem poziva na pristup unutrašnjosti glavnog volumena ovog objekta.

Biljne vrste prisutne u stakleniku ali i u enterijeru kluba deluju kao efikasni prirodni filteri za vazduh, uključujući filtriranje sitnih čestica prašine ali i uloga biljaka u regulaciji životne sredine obuhvata različite kritične funkcije, uključujući njihov doprinos regulaciji temperature i celokupnoj kontroli klime. Kroz niz prirodnih procesa, biljke značajno utiču na lokalnu mikroklimu i igraju suštinsku ulogu u održavanju ekološke ravnoteže [5].

5.3 Noćni klub

Klub, kao glavna bina u predstavi čovekovog iskustva, smešten je upravo u sferičnu konstrukciju, kao simbola koji prevazilazi materijalni svet, odražavajući složene aspekte ljudskog iskustva i univerzalne istine. Stvara se i energetski hibrid između ovog organskog i javnog sadržaja, siamski ambijent za biljni i ljudski život i bar u trenutku je rastući problem energije budućnosti zadovoljen.

Slika 1. konceptualni 3D prikaz

6. ZAKLJUČAK

Buckminster Fuller navodi kako nikada ne treba stvari menjati borbom protiv postojeće realnosti, već da bi bilo promenjeno potrebno je napraviti novi model koji čini postojeći model zastarelim.

Danas, 21 vek je uveo hibrid kultura, stilova i konačno identiteta, gde je "sve dozvoljeno". U savremenoj kulturi je evidentan eklektičan kolaž sinhronosti - gde prošlost, sadašnjost i budućnost funkcionišu istovremeno.

U ovakvoj kulturi društvo traži načine da definiše svoje izabrane identitete kroz samoizražavanje, što je sastavni deo nečijeg osećaja individualnosti.

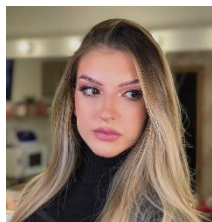
Verujem da izgrađeno okruženje treba da odražava i stoga udovoljava ozbiljnim kulturnim i bihevioralnim potrebama pojedinaca, gde je važno imati prostore u kojima oni imaju slobodu da se slobodno izraze i oblikuju svoj izabrani identitet, a kao predstavnik jednog takvog prostora je upravo noćnog kluba.

Kako koncept hibridnog objekta sve češće predstavlja odgovor na mnoge izazove sadašnjice, formiranje *mixed-use* objekta zabave, iako retko sprovedena praksa, u teoriji može predstavljati veoma uspešno rešenje, gde bi u ovom slučaju program staklenika i kluba činili jedinstven spoj različitosti i gde bi mnoge dileme budućnosti kao što su energija, napušteni parking prostori i održivi materijali, bile rešene.

7. LITERATURA

- [1] W. Bryan, *The megatrends that will shape the 21st century*, Axios Future, 2020.
- [2] <https://bigthink.com/progress/the-great-progression-peter-leyden/> (pristupljeno u junu 2023.)
- [3] P. Jones, *The evolution of urban mobility: The interplay of academic and policy perspectives*, 2014.
- [4] M. McVeigh, *Nightclub Design: The Significance of Performance in 21st Century Culture*, 2004.
- [5] K.A.S. Mislán, B. Helmuth, *Encyclopedia of Ecology*, 2008.

Kratka biografija:

Ana Dragutinović rođena je u Oakville, Kanada 1999. god. Master rad na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitekture – Projekat multifunkcionalnog objekta na Mikonosu odbranila je 2023.god. kontakt: dragutinovic.ana1@gmail.com